

Esipuhe

MikaEL – Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumin verkkojulkaisu / Nätpublikation för Symposiet om forskning i översättning och tolkning KäTu / Electronic Journal of the KäTu Symposium on Translation and Interpreting Studies on vertaisarvioitu sähköinen refereejulkaisu, jonka artikkelit pohjautuvat vuotuisessa Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumissa pidettyihin esityksiin. Julkaisu on saanut nimensä **Mikael Agricolan** mukaan, ja se kunnioittaa näin osaltaan tämän laaja-alaisen humanistin, kielimiehen ja kääntäjän elämäntyötä. Monikielisenä artikkelikokoelma tavoittaa paitsi kansallisen, myös kansainvälisen käännöstutkijayhteisön, ja sähköinen julkaisufoorumi takaa artikkelien helpon saavutettavuuden.

MikaEL-verkkojulkaisun volyyymi 11 perustuu keväällä 2017 Vaasan yliopistossa järjestetyssä **XV Kääntämisen ja tulkkauksen tutkimuksen symposiumissa** pidettyihin esityksiin. **KäTu2017-symposiumin** teemana oli *Moninaisuuden voima*; kyseessä oli samalla juhlasymposiumi. Nyt ilmestyvän symposiumijulkaisun artikkelit tarkastelevat tätä teemaa eri näkökulmista ja osoittavat moninaisuudessaan alamme uudistumiskykyisyyttä. Volyyymi sisältää 3 refereeartikkelia ja 5 vertaisarvioimatonta katsaus- tai keskusteluartikkelia.

MikaEL on omistettu Vaasan yliopistossa tehdylle käännöstutkimukselle ja siellä annetulle kääntämisen ja tulkkauksen koulutukselle. Vaikka KäTu-symposiumisarja jättää Vaasan, Vaasa säilyy muistoissamme.

Volyymin 11 ensimmäinen, vertaisarvioitu osasto – *Alan moninaisuutta* – sisältää kolme artikkelia. Ensimmäisessä artikkelissa **Päivi Pasanen** pohtii sanastotyön ohjausta erikoisalan käännöskurssilla. Aiemman tutkimuksen ja omien kokemustensa pohjalta Pasanen tulee siihen johtopäätökseen, että sanastotyön harjoittelu on mielekästä liittää erikoisalan käännöskurssin yhteyteen, jotta opiskelijat näkevät sanastotyön ja kääntämisen yhteyden. Pasanen korostaa myös sanastotyön opettamisen systemaattisuuden merkitystä ja ehdottaa Silvia Montero Martínezin ja Pamela Faberin nelivaiheista mallia sanastotyön opettamisen pohjaksi.

Kaksi muuta vertaisarvioitua artikkelia käsittelevät molemmat samaa aihetta, televisio-ohjelmien kielensisäistä tekstitystä, mutta eri näkökulmista. **Liisa Tiittula**, **Mikko Kurimo**, **André Mansikkaniemi** ja **Päivi Rainò** lähestyvät artikkelissaan aihetta vastaanottotutkimuksen näkökulmasta ja tarkastelevat sitä, miten kielensisäisen tekstityksen eri kohderyhmät, toisaalta kuurot ja huonokuuloiset ja toisaalta kielenoppijat, suhtautuvat eri tekstityskäytäntöihin ja -muotoihin. Kirjoittajat raportoivat artikkelissaan kahden vastaanottotutkimuksen tuloksista, joiden perusteella tekstityksen tarkkuus ja kattavuus ovat erityisen tärkeitä kaikille kohderyhmille.

Kaisa Vitikainen käsittelee artikkelissaan yhtä kielensisäisen tekstityksen tuottamismuotoa, sanelutekstitystä (*respeaking*). Sanelutekstitys on kansainvälisesti yleinen tapa tuottaa kielensisäinen tekstitys esimerkiksi suoriin lähetyksiin, mutta Suomessa

tämä menetelmä ei ole vielä käytössä. Artikkelissaan Vitikainen raportoi tekemästään pilottitutkimuksesta, jossa testattiin sanelutekstityksen tuottamista television uutisraporttiin ja verrattiin sanelutekstityksen tarkkuutta saman uutiskatkelman perinteisellä tavalla tuotettuun tekstitykseen. Tarkoituksena on selvittää, kannattaisiko sanelutekstitys ottaa käyttöön kielensisäisen tekstityksen menetelmänä myös Suomessa.

Volyymin 11 toinen, vertaisarvioimaton osasto – *Katsauksia ja keskustelua* – kokoaa nimensä mukaisesti tutkimuksen ja koulutuksen ajankohtaisia teemoja käsittelevät viisi katsaus- tai keskusteluartikkelia. Ensimmäisessä artikkelissa **Ritva Hartama-Heinonen** ja **Marja Kivilehto** herättelevät keskustelua kääntämisen tutkimisen ja opettamisen moninaisuudesta – tai moninaisuuden puutteesta. Artikkelin pohjautuu osin kirjoittajien omiin kokemuksiin kääntämisen tutkijoina ja opettajina, osin dokumentoituihin opetuskäytänteisiin. Artikkelissa tuodaan esille näkökulmien runsaus sekä käännöstutkimuksessa että opetuksessa, mutta kysytään kriittisesti myös sitä, missä määrin alati laajeneva moninaisuus tuo lopulta uutta tutkimuksen ja koulutuksen kentälle ja missä määrin moninaisuutta käytännön opetustyössä hyödynnetään.

Toisessa artikkelissa **Minna Ruokonen**, **Erja Vottonen** ja **Tiina Kinnunen** tarkastelevat yhteisöllisesti kehitettyä roolipeliä ja sen antia haastavan asiakasviestinnän harjoittelussa. Kirjoittajat testasivat roolipeliä KäTu2017-symposiumin työpajassa, johon osallistui ammattikäntäjiä ja -tulkkeja sekä käännösalan kouluttajia. Kirjoittajien saaman palautteen perusteella haastavan asiakasviestinnän roolipeli (HAV) on monipuolinen tapa harjoitella haastavia asiakasviestintätilanteita, ja se sopii niin opiskelijoille kuin ammattilaisillekin. HAV-roolipeliä on aikomus hyödyntää myös Kääntäjämestarin kirjan kehittämisessä, jotta tulevat kääntäjät voivat hyödyntää roolipeliskenaarioita ja saada käytännön esimerkkejä neuvottelutaidoista ja -strategioista.

Kolmas artikkeli, jonka kirjoittajia ovat **Leena Salmi**, **Maarit Koponen**, **Turo Rautaoja** ja **Outi Veivo**, kertoo Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton opettajien ja tutkijoiden jaoston eli V jaoston vuoden 2017 syysseminaarin esityksistä ja teematyöpajoista sekä niissä virinneistä keskusteluista. Seminaarin teemana oli toisaalta käännösteknologia, toisaalta koulutusyhteistyö. Kanadalainen käännöstutkija ja kääntämisen opettaja **Lynne Bowker** käsitteli ensin sitä, miten kääntämisen opettamiseen voi tuoda pikakäännösharjoituksia ja pelillistämistä, ja sen jälkeen hän tarkasteli konekääntämisen ja jälkieditoinnin opettamista. Teematyöpajoissa pohdittiin eri kääntäjänkoulutusyksiköiden koulutusyhteistyömahdollisuuksia nimenomaan käännösteknologian, auktorisoidun kääntämisen ja tulkkauksen opettamisessa sekä käännöstyöpajojen toteuttamisessa.

Osaston viimeisessä artikkelissa **Erja Vottonen** ja **Riitta Jääskeläinen** käsittelevät aina ajankohtaista kysymystä käytännön ja teorian integroimisesta kääntäjänkoulutuksessa. Kirjoittajilla on kahdentyypistä aineistoa. Ensimmäinen osa koostuu Itä-Suomen yliopiston vieraiden kielten ja käännöstieteen vuosien 2014–2017 opetussuunnitelmasta kerättyjen käännöstieteen perusopintojen opintojaksojen sekä englannin, venäjän sekä saksan kielen ja kääntämisen käännösharjoitusopintojaksojen osaamistavoitteista. Toisen osan aineistoa muodostavat 21 vuosilta 2014–2017 kerättyä englannin kielen ja kääntämisen opiskelijoiden reflektoivaa loppuesseettä. Molemmista aineistoista käy ilmi,

että teoreettista tietoa integroidaan käytännön opintojaksoihin. Toinen Vottosen ja Jääskeläisen havainto on, että opiskelijat suhtautuvat pääosin myönteisesti teoriaan osana kääntäjänkoulutusta.

□ □ □

Kiitämme kaikkia *MikaEL*in volyyymiin 11 kirjoittaneita; vakiintuneen käytännön mukaisesti kukin kirjoittaja vastaa artikkelinsa sisällöstä ja kieliasusta. Haluamme kohdistaa kiitoksemme myös niin julkaisun toimituskunnan jäsenille kuin erityisesti artikkelikäsitteiden ulkopuolisille arvioijille heidän ratkaisevasta työpanoksestaan. Heidän ansiostaan luettavananne on nyt kolmas vertaisarvioitu *MikaEL*-volyyymi.

Volyymin 11 julkaisuaikaan lähestymässä on jo seuraava KäTu-symposiumi. Se järjestetään huhtikuussa 2018 Turussa, ja teemana on ***Kääntämisen hinta***. KäTu2018-symposiumissa esityksen pitäneiden artikkeleita ilmestyy luettavaksenne vuoden kuluttua.

Antoisia lukuhetkiä *MikaEL11*:n parissa toivottavat

Ritva Hartama-Heinonen, Marja Kivilehto, Minna Kumpulainen ja Katja Vuokko

A Note from the Editors of *MikaEL* 11

MikaEL is an electronic peer-reviewed open-access journal that consists of articles based on presentations given at the annual *KäTu Symposium on Translation and Interpreting Studies*. The electronic publication owes its name to **Mikael Agricola** (ca. 1510–1557), a comprehensive humanist, a learned theologian, a linguist and a translator, whose translation of the Bible and other religious texts laid the foundation for standard Finnish and thus, Finnish literature. The multilingual journal is published electronically and thus offers easy access to both the national and the international research community in the field of translation and interpreting. Even those articles that have been written in Finnish include English abstracts.

The articles of this 11th Volume are based on the **XV KäTu Symposium** held at the University of Vaasa in spring 2017 with the theme *The Power of Diversity*. The articles in this publication approach the theme from diverse perspectives, which in itself indicates the innovation capacity of the field. This volume includes three referee articles and five non-peer reviewed reports or discussion articles.

MikaEL 11 is dedicated to the translation research and translator training at the University of Vaasa. KäTu symposia may no longer be held in Vaasa, but Vaasa will nevertheless stay with us.

The first, peer-reviewed section of this volume – *Diversity of the field* – includes three articles. The first article by **Päivi Pasanen** discusses a translator's terminology work as a part of a special-field translation course. Based on studies conducted on the topic and her own teaching experience, Pasanen concludes that integrating terminology work with a special-field translation course makes sense, since it makes students aware of the connection between terminology work and translation. She also emphasizes the importance of systematic teaching of terminology work, suggesting the model of Silvia Montero Martínez and Pamela Faber as the guideline for teaching terminology work.

The other two articles in the peer-reviewed section are concerned with the same topic, intralingual subtitles, but approach it from different viewpoints. The article by **Liisa Tiittula, Mikko Kurimo, André Mansikkaniemi and Päivi Rainò** presents two complementary reception studies that were designed to find out how the different target audiences of intralingual subtitles (deaf and hard of hearing people and Finnish language learners) regard different subtitling practices and techniques. The results of these studies show that accuracy and staying close to the spoken text were particularly important for all target groups.

The article by **Kaisa Vitikainen** discusses one particular technique of producing intralingual subtitles, respoking. In a global perspective, respoking is a common method for producing intralingual subtitles particularly for live broadcasts; however, the technique is not used in Finland. The article is a report on a pilot study on respoking in Finnish conducted by Vitikainen, in which simulated respoken subtitles were produced

and compared with authentic manual subtitles. The purpose has been to compare the accuracy of the subtitles produced with these two methods and to find out whether respeaking could be a viable method of producing live subtitles also in Finnish.

The second, non-peer reviewed section of this volume – *Reports and discussion articles* – includes five articles, which deal with topical themes in translation research and translator training. The section starts with **Ritva Hartama-Heinonen's** and **Marja Kivilehto's** critical discussion article about the diversity in translation studies and in translator training – or the lack of it. The article draws on the authors' own observations as translation researchers and translator trainers as well as on documented training practices. The authors acknowledge the diversity of approaches in both research and training, at the same time raising questions about to what extent this ever-growing diversity really brings new ideas to research and training and how the diversity materializes in teaching.

The second article by **Minna Ruokonen, Erja Vottonen** and **Tiina Kinnunen** reports the authors' experiences of a role play exercise used in teaching how to deal with challenging situations in translator-client communication. The role play, which was developed as a collaborative effort, was tested at a workshop for professional translators and interpreters and T/I trainers in the spring of 2017. The participant feedback indicates that the role play is an illustrative method to practise challenges in translator-client communication, and that it has something to offer to both students as well as professionals already working in the T/I field. The experiences from the role play will be used in developing an Internet guide for professional translators (www.kaantajamestarinkirja.fi) so that future translators could benefit from the various scenarios and learn negotiation skills and strategies through practical examples.

The third article, written by **Leena Salmi, Maarit Koponen, Turo Rautaoja** and **Outi Veivo**, reports on the Autumn Seminar of the Teachers' and Researchers' Section of the Finnish Association of Translators and Interpreters, held in Turku in August 2017. This time, the seminar concentrated on translation technology teaching and co-operation in teaching. **Lynne Bowker** from the University of Ottawa, Canada, held two lectures. The first one dealt with speed training and gamification in translator training, and the second one with the teaching of machine translation and post-editing. Possibilities of co-operation between Finnish translator training units were discussed in workshops (learning cafés) that focused on how to teach translation technology, authorized translation and interpretation, and to arrange translation workshops.

The final article in the non-peer reviewed section by **Erja Vottonen** and **Riitta Jääskeläinen** touches upon the issue of the integration of theory and practise in translator training. The authors analyse two types of material from the University of Eastern Finland: first, the curricula of Foreign languages and translation studies (2014–2017) and the learning outcomes that are explicitly stated in them, and second, reflective final essays written by MA students majoring in English and translation in 2014–2017. Both analyses indicate that theoretical elements are integrated into practical translation courses. The authors also observe that students' attitude towards translation theory as a part of translator training is mostly positive.

□ □ □

We would like to extend our warmest thanks to all the *MikaEL* contributors. As is customary, the ultimate responsibility for the content, style and language of each article rests with the individual writers, but every effort has been taken to ensure the high quality of this volume. The editors are also most grateful to the members of the Editorial Board and to the anonymous peer reviewers. Without their invaluable efforts, this third peer-reviewed volume of *MikaEL* would not have come into existence.

As we are writing this editors' note for the 11th volume of *MikaEL*, it is only a few days until the XVI KäTu Symposium that will take place in Turku with the theme ***The Price of Translation***. We look forward to reading contributions on this theme in the next volume of *MikaEL*, to be published in spring 2019.

Wishing you a most enjoyable read,

Ritva Hartama-Heinonen, Marja Kivilehto, Minna Kumpulainen and Katja Vuokko